

This Agreement would lead to the liberalised import of rubber, tea, pepper and edible oil. These are the products on which Kerala had a stake. The free trade of these items, as per the guidelines of the ASEAN, would lead to the collapse of the prices and lead to direct fall in the income of farmers. This would be another big blow on the surviving farmers.

The Agreement, in the present form, would not provide any protection to most of the farmers. It would also badly affect the fishermen's community. The liberalisation of fish imports would render over 10 lakh people jobless in Kerala. Trade Agreements and policies of such a strong nature, which does not take into consideration people's problems, are bound to cast a shadow on people's lives.

So, I urge upon the Prime Minister to reconsider the decision to sign the ASEAN Free Trade Agreement.

SHRI A. VIJAYARAGHAVAN (Kerala): Sir, I would like to associate myself with it. I would also like to know the response of the Government to this.

MR. DEPUTY CHAIRMAN: You will get the reply. Shri Mohd. Ali Khan.

**Concern over the alleged step-motherly treatment given to Urdu in
NDMC schools of Delhi**

श्री मोहम्मद अली खान (आंध्र प्रदेश) : उपसभापति महोदय, मैं होम मिनिस्टर साहब का ध्यान एनडीएमसी में उर्दू के साथ किए जा रहे सौतेले बर्ताव की तरफ दिलाना चाहता हूँ। एनडीएमसी के स्कूलों में श्री लैंग्वेज फार्मूले के तहत छठी क्लास के बारहवीं क्लास तक उर्दू थर्ड लैंग्वेज की हैसियत से पढ़ायी जानी चाहिए। इस फार्मूले के मुताबिक अगर किसी क्लास में 6 बच्चे उर्दू को बाहैसियत थर्ड लैंग्वेज पढ़ने के लिए ऑप्शन देते हैं तो उनके लिए एक उर्दू टीचर का इंतजाम किया जाना लाजिमी है। हर साल एनडीएमसी के एजुकेशन डिपार्टमेंट के जरिए स्कूलों को इस फार्मूले के तहत circular भेजा जाता है जिसके जवाब में स्कूलों के प्रिंसिपलों के जरिए एनडीएमसी के education department को demand letters भेजे जाते हैं जिनमें उर्दू पढ़ने के खाहिशमंद बच्चों के नाम, उनकी तादाद, क्लास और दूसरी जरूरी तफसीलात दर्ज होती हैं। लेकिन अफसोस की बात है कि हर साल डायरेक्टर, एजुकेशन इन तमाम demand letters को दबा कर बैठ जाते हैं। इस तरह से बरसों से उन पर कोई एक्शन नहीं लिया जाता। इसलिए मेरा मुतालबा है कि इस पूरे मामले की जांच करायी जाए और इसके लिए जिम्मेदार अफसरों के खिलाफ सख्त कार्रवाई की जाए। मेरा यह भी मुतालबा है कि आइंदा उर्दू जवान के संवैधानिक अधिकार के हनन को रोकने के लिए कारगर कदम उठाए जाएं। शुक्रिया।

جناب محمد علی خان (آندھرا پردیش) : اپ سبھا پتی مہودے، میں ہوم منسٹر

صاحب کا دھیان این ڈی۔ایم۔سی۔ میں اردو کے ساتھ کئے جارہے سوتیلے برتاؤ کی

طرف دھیان دلانا چاہتا ہوں۔ این ڈی۔ایم۔سی۔ کے اسکولوں میں تھری لینگویج

|| [Transliteration in Urdu Script]

فارمولے کے تحت چھٹی کلاس سے بارہویں کلاس تک اردو تھرڈ لینگویج کی حیثیت سے پڑھانی جانی چاہئے۔ اس فارمولے کے مطابق اگر کسی کلاس میں 6 بچے اردو کو بہ حیثیت تھرڈ لینگویج پڑھنے کے لئے آپشن دیتے ہیں تو ان کے لئے ایک اردو ٹیچر کا انتظام کیا جانا لازمی ہے۔ ہر سال این۔ڈی۔ایم۔سی۔ کے ایجوکیشن ڈیپارٹمنٹ کے ذریعے اسکولوں کو اس فارمولے کے تحت سرکلر بھیجا جاتا ہے جس کے جواب میں اسکولوں کے پرنسپلوں کے ذریعے این۔ڈی۔ایم۔سی۔ کے ایجوکیشن ڈیپارٹمنٹ کو ڈیمانڈ لیٹر بھیجے جاتے ہیں جن میں اردو پڑھنے کے خواہشمند بچوں کے نام، ان کی تعداد، کلاس اور دوسری ضروری تفصیلات درج ہوتی ہیں۔ لیکن افسوس کی بات ہے ہر سال ڈائریکٹر، ایجوکیشن ان تمام ڈیمانڈ لیٹرس کو دیا کر بیٹھ جاتے ہیں۔ اس طرح سے برسوں سے ان پر کوئی ایکشن نہیں لیا جاتا۔ اس لئے میرا مطالبہ ہے کہ اس پورے معاملے کی جانچ کرائی جائے اور اس کے لئے ذمہ دار افسروں کے خلاف سخت کارروائی کی جائے۔ میرا یہ بھی مطالبہ ہے کہ آئندہ اردو زبان کے سنیویدھانک ادھیکار کو بن بن کو روکنے کے لئے کارگر قدم اٹھائی جائیں۔ شکریہ۔

**Need to take effective steps to expedite the construction of canals
under the Narmada project in Gujarat**

SHRI PRAVEEN RASHTRAPAL (Gujarat): Sir, several Chief Ministers of Gujarat have claimed that the Narmada Project is the life-line of Gujarat. The present regime in Gujarat wanted the Narmada project to be declared a National Project by the Central Government. From 1997 to 2004, there was NDA's rule in the State, but even they did not declare the Narmada Project as a National Project. On the other hand, the present Minister of Water Resources has declared that no such demand or request is pending with the Central Government. Whatever may be the truth, the fact of the matter is that poor farmers in the command area of the Narmada Project are not getting irrigation benefits from the Narmada project in spite of a State expenditure of more than Rs.15,000 crores. The reason is that the dam height is nearly 119 meters and the main canal of 458 kms has already been constructed. The farmers would get water for irrigation only when the sub-canal and minor canals are constructed. According to one report, only 24 per cent of the sub-canal and minor canals are constructed. It means, only 18081 km canals are constructed and 56087 km minor and sub-canal are yet to be constructed. Sir, thousands of tribals have been displaced from their homes and villages. The very purpose of constructing big dams is defeated due to delay. According to media reports, it may take ten years more for completion of canals.

It is, therefore, requested that the Central Government should take stock of the situation in the interest of poor people and farmers of Gujarat.